

«Εκπαιδευτικό υλικό και προτάσεις δραστηριοτήτων τοπικής ιστορίας»

Χαρίκλεια Τερζητάνου
Δασκάλα, Υπεύθυνη Πολιτιστικών Θεμάτων ΠΕ

Τι είναι η «τοπική ιστορία»

ΤΙ ΕΙΝΑΙ «ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ»

«Μια πόλη, όπως η Θεσσαλονίκη, είναι η θάλασσα και το λιμάνι που αντικρίζονται, οι λόφοι και τα τείχη που την κυκλώνουν. Είναι όμως και οι άνθρωποι που την κατοικούν, που την περπάτησαν, είναι η ζωή τους σε αυτήν. Είναι επίσης τα κτίσματα, τα μνημεία, οι εκκλησίες, τα φρούρια, τα ερείπια του παρελθόντος. Μια πόλη ριζωμένη στο ιστορικό της παρελθόν αλλά και ολοζώντανη ανά τους αιώνες είναι ταυτόχρονα οι σιωπές και οι ήχοι της· είναι η ιστορία της, οι καταγεγραμμένες μνήμες, οι θρύλοι. Είναι τα γεγονότα –μικρά και μεγάλα–, είναι τα συμβάντα, ηρωικά και ασήμαντα. Είναι οι επώνυμοι και οι αφανείς που έζησαν, πέρασαν από αυτήν και έγραψαν γι' αυτήν· και πάντα είναι το φυσικό της περίγραμμα και ο ήλιος που το φωτίζει αιώνες ίδια, κατ' εποχές αλλιώςτικα. Μια πόλη και ο χώρος της είναι ένα στερέωμα αυτοτελές και διαχρονικό...»

Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών – Η Θεσσαλονίκη των περιηγητών
Αλέξανδρος Χ. Γρηγορίου & Ευάγγελος Α. Χεκίμογλου

<http://www.scribd.com/doc/40527009/%CE%97-%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%A3%CE%91%CE%9B%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97-%CE%A4%CE%A9%CE%9D-%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%97%CE%93%CE%97%CE%A4%CE%A9%CE%9D-1430-1930>

ΤΙ ΕΙΝΑΙ «ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ»

Όπως διαφαίνεται από το προηγούμενο κείμενο, η ιστορία ενός τόπου περιλαμβάνει μεταξύ άλλων:

- τις αλλαγές στη γεωγραφική τοποθεσία και στην «όψη» του (π.χ. μεγάλες φυσικές καταστροφές)
- τις πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις του
- τα μνημεία του (κάθε τι που φέρει «μνήμη» , π.χ. ένας πλάτανος, ένα φρούριο, ένα ιστορικό καφενείο)
- τα μεγάλα συμβάντα, που τον επηρέασαν (π.χ. γυρίσματα μιας κινηματογραφικής ταινίας, διεξαγωγή σημαντικών αγώνων)
- την πολιτιστική και καλλιτεχνική του παραγωγή (π.χ. πολιτιστικοί σύλλογοι, λογοτέχνες, ζωγράφοι, μουσικοί, θέατρα, μουσεία, πινακοθήκες)
- την αθλητική του κίνηση και υποδομή (π.χ. αθλητικά σωματεία, γήπεδα)

ΤΙ ΕΙΝΑΙ «ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ»

- τα μεγάλα **προβλήματα** του (π.χ. κυκλοφοριακό, μόλυνση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, έλλειψη κτιριακών υποδομών)
- την **πληθυσμιακή του σύνθεση** (π.χ πολυπολιτισμική κοινωνία, πρόσφυγες)
- τους **επώνυμους** του (π.χ. ευεργέτες, ιατροί)
- τις **συνήθειες της καθημερινής ζωής** των κατοίκων του (π.χ. ενδυμασία, διατροφή, καθημερινά σκεύη, ψυχαγωγία, εργασία , θρησκεία κλπ.)
- τα **ήθη κι έθιμά** του
- τους **θρύλους και τις παραδόσεις** του
- τους **ήχους και τις σιωπές** του
- τα **αρώματα και τις μυρωδιές** του...

ΤΙ ΕΙΝΑΙ «ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ»

Γνώση και τρόπος βίωσης της ιδιαίτερης πατρίδας ή ενός ευρύτερου τόπου.

Η ιστορία ενός τόπου δεν είναι μόνο το μακρινό του παρελθόν αλλά και το πρόσφατο. Οι συνθήκες μπορεί να αλλάξουν οποτεδήποτε είτε εσπευσμένα (π.χ. με πολιτικές πρωτοβουλίες) είτε απρόβλεπτα (π.χ. με ένα σεισμό). Για παράδειγμα, ένα χωριό μπορεί να παρουσίασε μία αξιοσημείωτη πληθυσμιακή αύξηση τα τελευταία χρόνια της οικονομικής κρίσης εξαιτίας της επανόδου πολλών κατοίκων από τα αστικά κέντρα. Το στοιχείο αυτό αποτελεί συστατικό της τοπικής ιστορίας του χωριού.

«Αυτό που σήμερα συνθέτει το παρόν ενός τόπου είναι το αυριανό του παρελθόν, η μελλοντική του τοπική ιστορία»

ΤΡΟΠΟΙ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ «ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ»

- Η θεματικά ολόπλευρη μελέτη της ιστορίας ενός τόπου.
- Η σε βάθος ανάλυση ενός συγκεκριμένου θέματος από την ιστορία του τόπου.

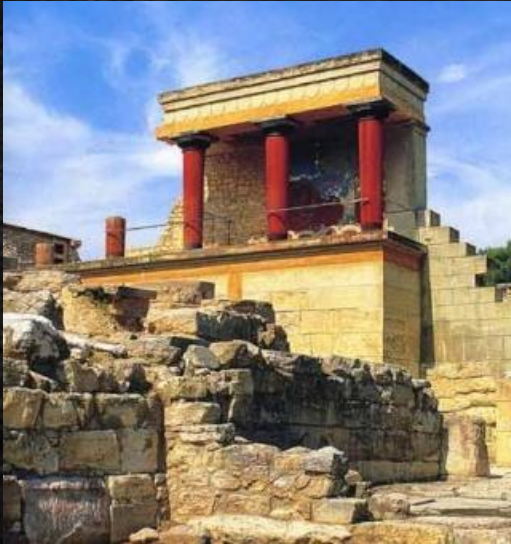
ΣΤΑΔΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΗΣ «ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ»

- Εξερευνώ το παρελθόν
- Καταγράφω /Περιγράφω το παρόν
- Συγκρίνω
- Εξάγω συμπεράσματα
- Προβλέπω για το μέλλον
- Δημιουργώ

<http://local.e-history.gr/pages/viewpage.action?pageId=1933706>

ΤΑ «ΛΑΘΗ» ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ως εκπαιδευτικοί εστιάζουμε συνήθως σε ιστορικά γεγονότα του μακρινού παρελθόντος και σε «κλασικά» μνημεία του τόπου. Η δε προσέγγιση αυτών πραγματοποιείται με διδακτικές προσεγγίσεις, προσανατολισμένες στην επίτευξη γνωστικών κυρίως στόχων. Επιπρόσθετα, παραβλέπουμε τις επιθυμίες / ανάγκες των μαθητών μας, ορίζοντας εξ αρχής οι ίδιοι τα θέματα που θα διαπραγματευτούμε και τις τοποθεσίες ή τα μνημεία που θα επισκεφτούμε με την τάξη μας.

Το αποτέλεσμα είναι να μην καταφέρνουμε να προκαλέσουμε ή να διατηρήσουμε το ενδιαφέρον όλων των μαθητών μας στη διάρκεια των δράσεων.

ΤΙ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ

Εάν αποφασίσουμε να υλοποιήσουμε ένα σχέδιο εργασίας ή μια θεματική προσέγγιση της ιστορίας του τόπου μας, διερευνούμε πρωτίστως τη διάθεση των μαθητών μας και ανακαλύπτουμε τους τομείς των ενδιαφερόντων τους.

Τι θα σας ενδιέφερε να μάθετε για τον τόπο σας; Τι θα θέλατε να εξερευνήσετε;

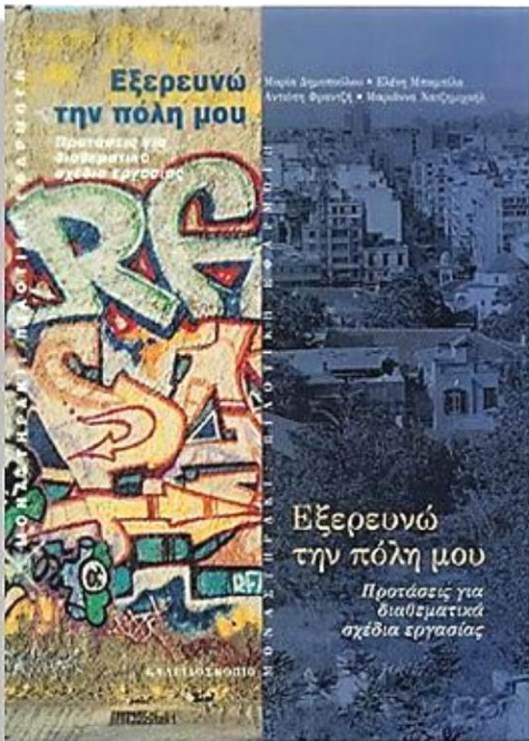
Μπορεί κάποιες επιλογές των μαθητών μας να μας ξενίσουν, ωστόσο τις σεβόμαστε. Η αναζήτηση πληροφοριών π.χ. για διακεκριμένους καλλιτέχνες ή για την ιστορία της τοπικής ποδοσφαιρικής ομάδας, δεν υστερεί σε αξία συγκριτικά με την αναζήτηση πληροφοριών π.χ. για ιστορικά πρόσωπα.

«Ενδεικτικά βιβλία με προτάσεις
δραστηριοτήτων»

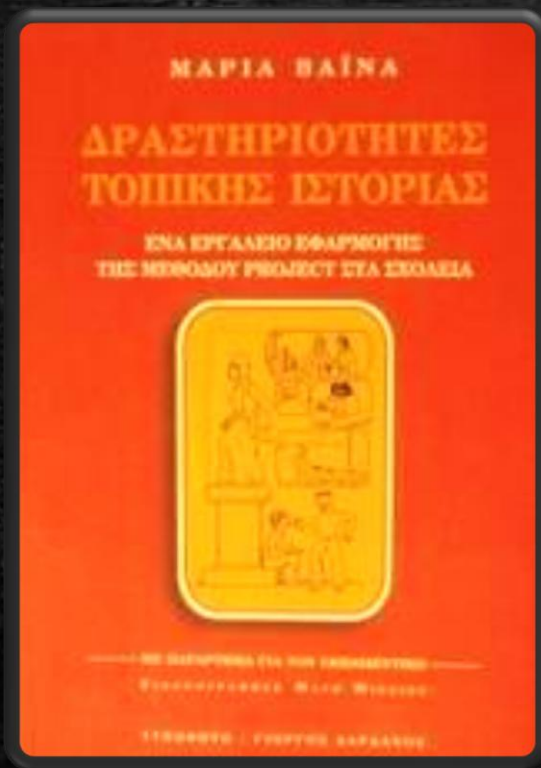
ΕΞΕΡΕΥΝΩ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΜΟΥ – ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΈΡΓΟ ΕΚΔ. ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ

- Το βιβλίο χωρίζεται σε πέντε θεματικές ενότητες, που προσεγγίζουν το ιστορικό κέντρο κάθε πόλης ως ιστορική, πολιτιστική και περιβαλλοντική ολότητα: ένα ταξίδι που ξεναγεί στο χθες και το σήμερα, αποκαλύπτοντας την ιστορική συνέχεια και την αδιάκοπη ανθρώπινη παρουσία και δραστηριότητα. Κάθε ενότητα περιλαμβάνει προτάσεις για παιδαγωγικές δραστηριότητες, οι οποίες μπορούν να πραγματοποιηθούν μέσα ή έξω από την τάξη. Επιπλέον, ανάλογα με την ενότητα, προτείνονται: • Φύλλα εργασίας για το μαθητή • Επιλεγμένα κείμενα • Φωτογραφικό υλικό και χαρακτηριστικά • Χαρτοκατασκευή • Επιτραπέζιο παιχνίδι.

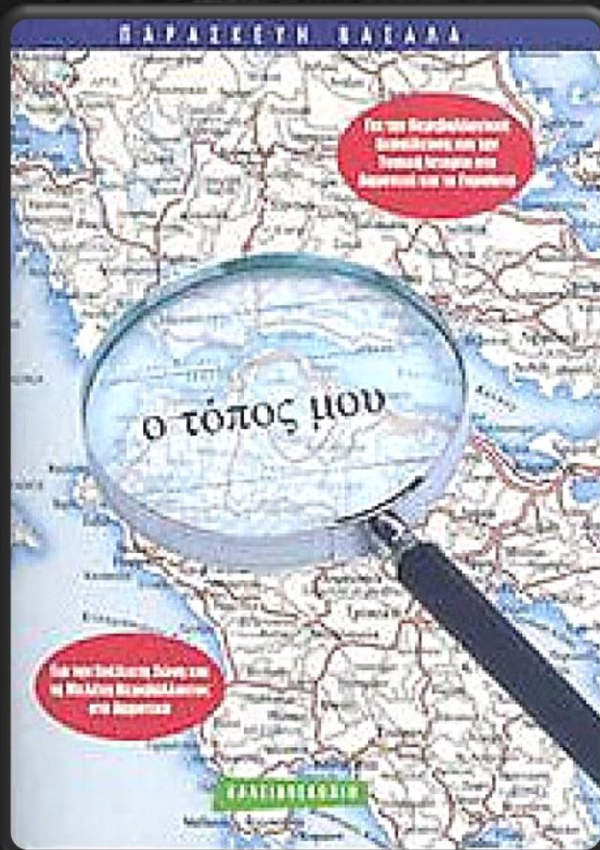
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ – Μ. ΒΑΪΝΑ

ΕΚΔ. ΤΥΠΩΘΗΤΩ

Ένα διδακτικό "εργαλείο" στο οποίο τα στάδια υλοποίησης της μεθόδου project, δίνονται με τρόπο απλό κι ελκυστικό. Δεκαοχτώ δραστηριότητες ακολουθούν σε ένα δεύτερο επίπεδο συγκεκριμενοποίησης της μεθόδου, για να λειτουργήσουν ως εναύσματα. Από την αρχή ως το τέλος, διατηρείται ο απαιτούμενος βαθμός λογικής αφάιρεσης, ώστε να αποφεύγεται η δέσμευση σε ένα συγκεκριμένο ιστορικό περιβάλλον.

Ο ΤΟΠΟΣ ΜΟΥ– Π. ΒΑΣΑΛΑ ΕΚΔ. ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ

Ένα βιβλίο-τετράδιο με δραστηριότητες για τους μαθητές, προκειμένου να διερευνήσουν τον τόπο τους, να αναζητήσουν πληροφορίες σε βιβλία και άλλα έντυπα, να συζητήσουν με τους κατοίκους και να δραστηριοποιηθούν στην τοπική κοινωνία, συνδυάζοντας τη γνώση με το παιχνίδι και την καλλιτεχνική έκφραση. Οι μαθητές ανακαλύπτουν τον τόπο όπου ζουν ή έναν τόπο που τους ενδιαφέρει και γράφουν το δικό τους βιβλίο γι' αυτόν.

«Προτάσεις δραστηριοτήτων με αφορμή
βιβλία-κείμενα-ποιήματα-τραγούδια»

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΚΕΙΜΕΝΑ-ΠΟΙΗΜΑΤΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΟΥ

ερευνώ και εξερευνώ
ταξιδεύω στο παρελθόν
συγκρίνω με το παρόν
συμπεραίνω και μαθαίνω

εικονογραφώ

δραματοποιώ

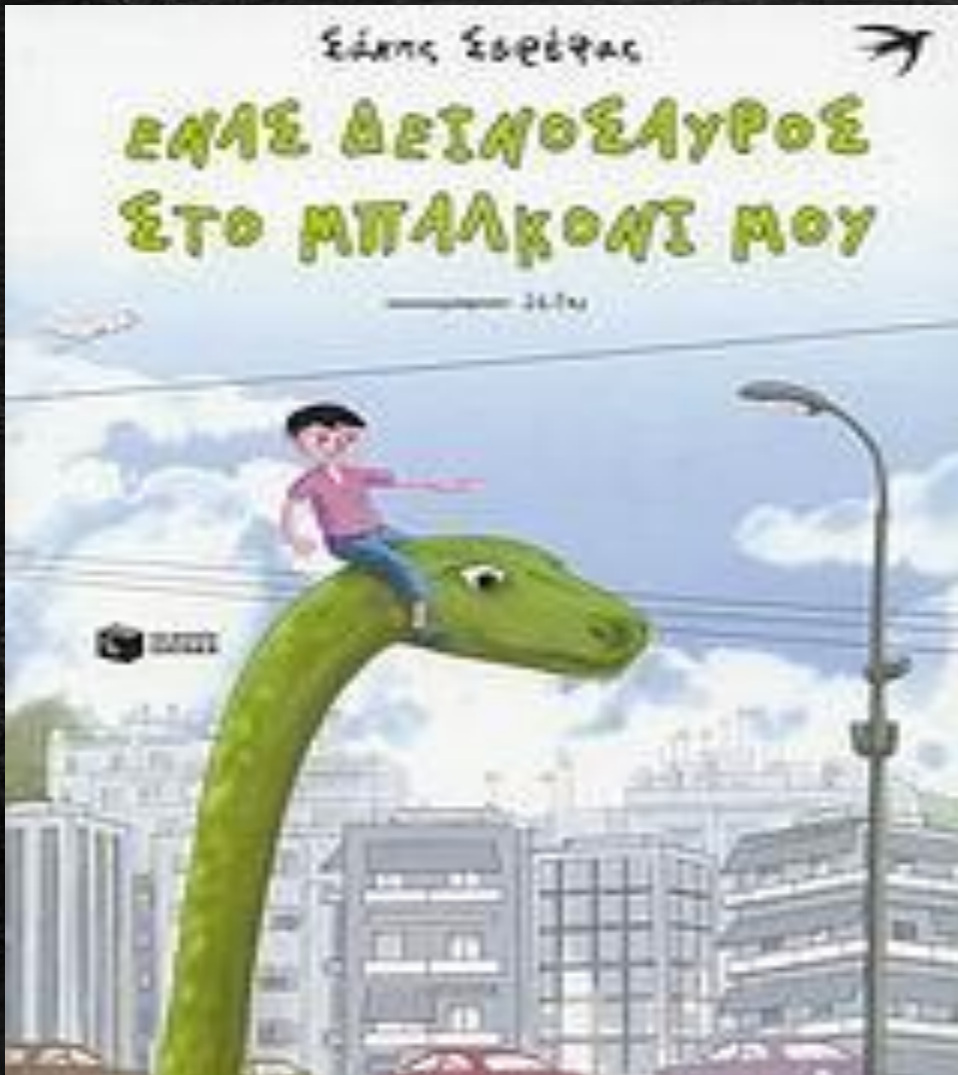
μελοποιώ

γράφω

δημιουργώ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

1. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

2. ΟΔΗΓΟΙ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

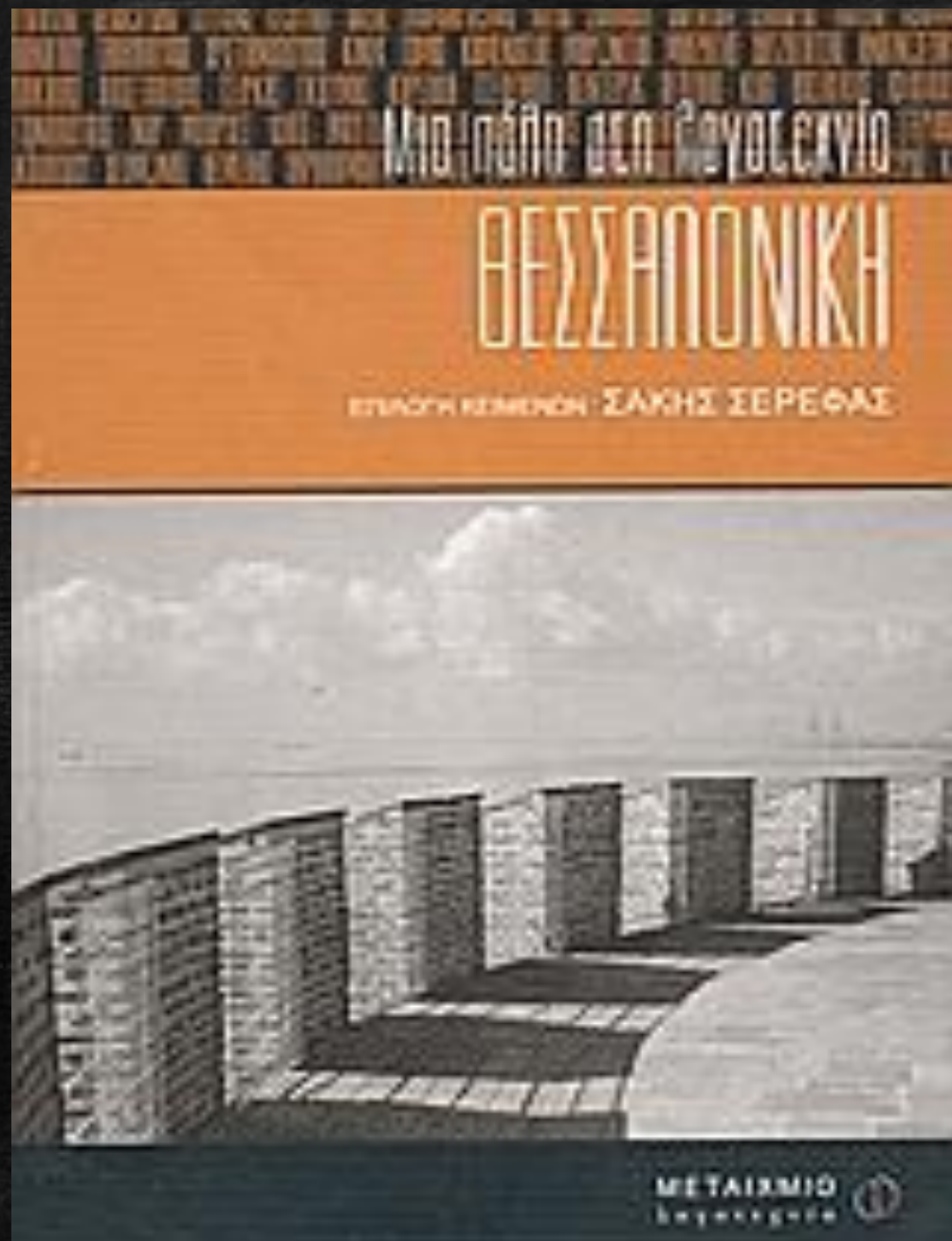

Η Θεσσαλονίκη του Excelsior
Πενήντα στάσεις στην πόλη

Σάκης Σερέφας, κείμενα
Αρης Γεωργίου, φωτογραφίες

The Excelsior's Thessaloniki
Fifty pauses in the city

Sakis Serefas, texts
Aris Georgiou, photographs

3. ΣΥΛΛΟΓΕΣ

4. ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Η Θεσσαλονίκη με τα μάτια των ποιητών, Δρ Α.Γ. Λίτος. Ιατρός-Ποιητής

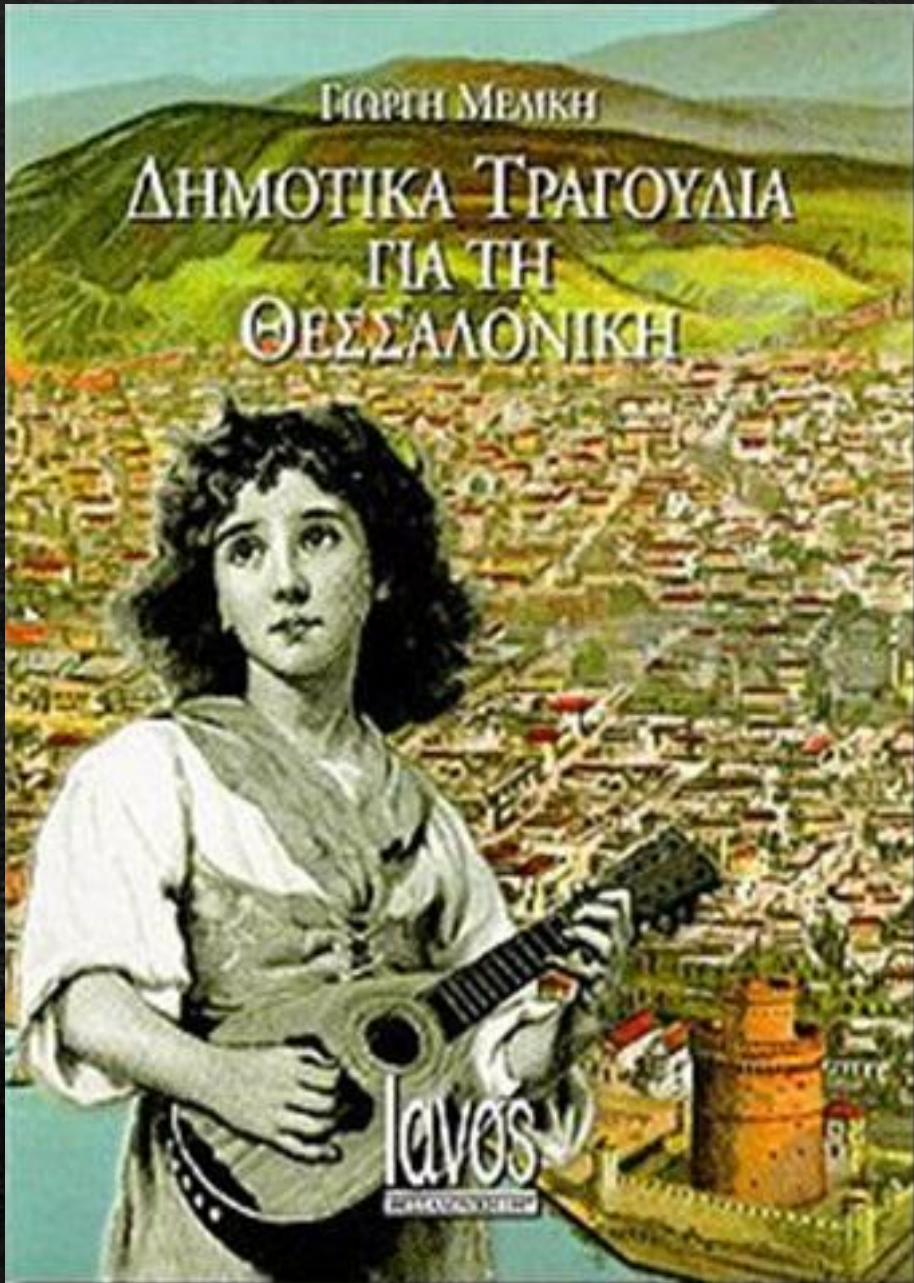
<http://www.typologos.com/%CE%B7-%CE%B8%CE%B5%CF%83%CF%83%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%BA%CE%B7-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%B1-%CE%BC%CE%AC%CF%84%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B7%CF%84%CF%8E%CE%BD/>

Θεσσαλονίκη, Μέρρες του 1969 μ.Χ. , Μανόλης Αναγνωστάκης

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-C131/595/3928,17251>

Γ.Θ. Βαφόπουλος

<http://www.translatum.gr/forum/index.php/topic,6786.msg102624.html#msg102624>

5. ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

<http://www.tralala.gr/ta-15-pio-agapimena-tragoudia-gia-tin-thessaloniki/>

6. ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

Εφημερίδα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, 2-11-2014

Αναμνήσεις λογοτεχνών της πόλης

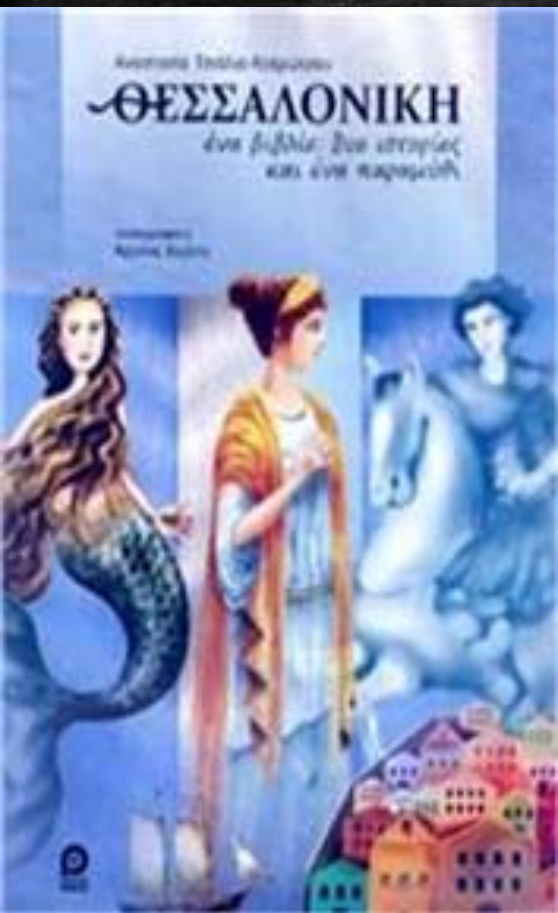
http://www.makthes.gr/filestore/docs/koukos/Afieroma_02-11-2014_mikro.pdf

ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΕΡΕΥΝΑ Η ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ

1. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Θεσσαλονίκη: ένα βιβλίο, δυο ιστορίες και ένα παραμύθι
Αναστασία Τσιόλια – Κοτρώτσου

Καταιγισμός ιδεών για το Μέγα Αλέξανδρο. Αναζήτηση πληροφοριών για το γενεαλογικό του δέντρο. Αναζήτηση πληροφοριών για το βασιλιά Φίλιππο.

Επεξεργασία τραγουδιού ΑΛΕ ΙΣΚΑΝΤΑΡ II

Σύνθεση: Σταμάτης Σπανουδάκης, Λεωνίδας Πετρόπουλος.

Στίχοι - Έρμηνεία: Αρτέμης Φανουργιάκης.

<http://www.youtube.com/watch?v=2AYSMHXUIIU>

Βρείτε στο χάρτη την περιοχή της Μακεδονίας. Εντοπίστε το Νομό Πέλλας, την Αρχαία Πέλλα, την Ολυμπιάδα, τον ποταμό Λουδία και το Αιγαίο Πέλαγος.

http://www.youtube.com/watch?v=j_ZcizkU1_4

(Πέλλα, πρωτεύουσα των αρχαίων Μακεδόνων)

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΕΡΕΥΝΑ Η ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ

1. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τι ήταν οι «θαλασσονύμφες», «οι γοργόνες», οι «ιέρειες», το «αθάνατο νερό»;

<http://www.youtube.com/watch?v=yKw2vEKdkCU> Ιέρειες

<http://www.youtube.com/watch?v=9mqvDXLN5RM>

Ο μύθος της γοργόνας Θεσσαλονίκης

<https://www.youtube.com/watch?v=CAfNUmLR5uw> Όμηρος

<http://www.youtube.com/watch?v=AUSjheozsDU> Ιλιάδα

http://www.youtube.com/watch?v=Segcseq_LPI Οδύσσεια

http://www.youtube.com/results?search_query=%CE%86%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%82%20%CE%94%CE%B7%CE%BC%CE%AE%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%82&sm=3

Άγιος Δημήτριος

Ήθη κι έθιμα, συνήθειες παλαιότερων εποχών.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ

1. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Δημιουργήστε έναν τουριστικό οδηγό στα ελληνικά και στα αγγλικά, με τα επτά μνημεία – στάσεις του βιβλίου

Διαβάστε τη θεατρική διασκευή, δημιουργήστε ένα θεατρικό κείμενο με την όγδοη στάση του Σάυρου και του Γιαννάκη και δραματοποιήστε το. Βλ. Θεατρικά Κείμενα Σχολείων στο

<http://dipe-a.thess.sch.gr/dipea/index.php/18-2015-09-15-06-08-26/2015-09-15-06-08-49/383-2015-11-10-07-29-00> Τοπικό Δίκτυο Εκπαίδευσης στη Φιλαναγνωσία και το Θέατρο 2013-2014

Διασκευάστε μια σκηνή-στάση του βιβλίου, τοποθετώντας την χρονικά στο 2100.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ

2. ΟΔΗΓΟΥΣ

Διαβάστε τους οδηγούς της Ντεκάστρο και της Χατζή. Βρείτε ομοιότητες και διαφορές ως προς το εξώφυλλο, τη δομή, το ύφος και το περιεχόμενο.

Δημιουργήστε το δικό σας οδηγό για τη γειτονιά/περιοχή σας.

Δημιουργήστε έναν οδηγό για μία άλλη πόλη ή για τη γενέτειρά σας.

Εικονογραφήστε εκ νέου το εξώφυλλο του οδηγού της Ντεκάστρο. Επιλέξτε ένα άλλο χαρακτηριστικό μνημείο της Θεσσαλονίκης και ζωγραφίστε το, χωρίς όμως να παραποιήσετε τα υπόλοιπα στοιχεία του εξώφυλλου.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ

3. ΣΥΛΛΟΓΕΣ - ΚΕΙΜΕΝΑ

Ν. Γ. Πεντζίκης – Μητέρα Θεσσαλονίκη

<http://www.isth.gr/images/uploads/10-PENTZIKHS.pdf>

Π. Θεοδορίδης – Διήγηση ενός αιώνα

<http://www.agelioforos.gr/files/KAMILALIS/THEOD%2021x21%20low.pdf>

Γ. Ιωάννου – Ομίχλη

http://www.snhell.gr/anthology/content.asp?id=249&author_id=11

Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών – Η Θεσσαλονίκη των περιηγητών

[http://www.scribd.com/doc/40527009/%CE%97-](http://www.scribd.com/doc/40527009/%CE%97-%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%A3%CE%91%CE%9B%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97-%CE%A4%CE%A9%CE%9D-%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%97%CE%93%CE%97%CE%A4%CE%A9%CE%9D-1430-1930)

[%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%A3%CE%91%CE%9B%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97-%CE%A4%CE%A9%CE%9D-](http://www.scribd.com/doc/40527009/%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%A3%CE%91%CE%9B%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97-%CE%A4%CE%A9%CE%9D-%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%97%CE%93%CE%97%CE%A4%CE%A9%CE%9D-1430-1930)

[%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%97%CE%93%CE%97%CE%A4%CE%A9%CE%9D-](http://www.scribd.com/doc/40527009/%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%A3%CE%91%CE%9B%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97-%CE%A4%CE%A9%CE%9D-%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%97%CE%93%CE%97%CE%A4%CE%A9%CE%9D-1430-1930)

[1430-1930](http://www.scribd.com/doc/40527009/%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%A3%CE%91%CE%9B%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97-%CE%A4%CE%A9%CE%9D-%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%97%CE%93%CE%97%CE%A4%CE%A9%CE%9D-1430-1930)

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ

3. ΣΥΛΛΟΓΕΣ - ΚΕΙΜΕΝΑ

Προκειμένου περί Θεσσαλονίκης, η είσοδος του κόσμου να γίνεται απ' τη θάλασσα. Για τη θάλασσα οι πίνακες του Χατζή, ο «Θερμαϊκός με τον Όλυμπο» του ζωγράφου Μαλέα, τα θαλασσινά διηγήματα του Καρκαβίτσα. Ταξίδι με καϊκι στη Θεσσαλονίκη αναφέρεται στο «Φτωχό Άγιο» του Παπαδιαμάντη, στου Μωραϊτίδη «Με του Βοριά τα κύματα»...

Ν. Γ. Πεντζίκης – Μητέρα Θεσσαλονίκη

- Αναζητήστε καλλιτέχνες, που ζωγράφισαν θέματα σχετικά με τη Θεσσαλονίκη.
- Συζητήστε τι σχέση έχει η Θεσσαλονίκη με τον Όλυμπο. Χρησιμοποιήστε το χάρτη. Γράψτε ένα διάλογο με θέμα «Οι Θεοί του Ολύμπου ανακαλύπτουν τη σημερινή Θεσσαλονίκη».
- Κυκλοφορούν σήμερα καϊκια στο Θερμαϊκό; Τι είδους πλεούμενα συναντά κάποιος, όταν κάνει μια βόλτα στην παραλία;

Διαγώνιος, Γ. Σταύρου

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ

3. ΣΥΛΛΟΓΕΣ - ΚΕΙΜΕΝΑ

Από το Λευκό Πύργο έως τη βίλα Αλλατίνη, σε πλήρη συνέχεια, στην οποία έχουν διαμορφωθεί και ιδιότυπες «γειτονιές», οι εύποροι Θεσσαλονικείς, Εβραίοι, Έλληνες, Οθωμανοί αλλά και πέρα από τους βασικούς διαχωρισμούς, οι Ντονμέδες (εξισλαμισμένοι Εβραίοι) και οι περισσότεροι «μπερατλήδες» (κάτοχοι διαπιστεύσεων, διαβατηρίων και προστασίας ευρωπαϊκών κυρίως κρατών) χτίζουν κατά μήκος αυτού του άξονα χαρακτηριστικής άνεσης και μορφής κατοικίες, ενώ οι πυρκαγιές και οι εσωτερικές αλλαγές της πόλης (χαράξεις δρόμων, πολιτικές μεταβολές), συσσωρεύουν συννοικισμούς πτωχών στο βάθος αυτής της ζηλευτής εικόνας.

Π. Θεοδωρίδης – Διήγηση ενός αιώνα

- Σκιαγραφείστε τον πληθυσμιακό χάρτη της Θεσσαλονίκης στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και 21^{ου} αιώνα. Τι άλλαξε και γιατί;
- Ποια ήταν η μεγάλη πυρκαγιά, που σημάδεψε την ιστορία της πόλης και άλλαξε τη φυσιογνωμία της; Ποιες άλλες μεγάλες φυσικές καταστροφές «έζησε» η Θεσσαλονίκη; Γράψτε μια ιστορία για μία οικογένεια πυροπαθών ή σεισμοπαθών. Χρησιμοποιήστε ιστορικές πληροφορίες.

Από το λεύκωμα "Incendie de Salonique". της Αεροναυτικής Υπηρεσίας του Γαλλικού Στρατού

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ

3. ΣΥΛΛΟΓΕΣ - ΚΕΙΜΕΝΑ

Δεν ξέρω πια τι γίνεται με την ομίχλη κι αν εξακολουθεί να πέφτει τόσο πηχτή ή μήπως χάθηκε ολότελα κι αυτή, όπως η πάχνη πάνω απ' τα πρωινά κεραμίδια. Βλέποντας την παρθενική πάχνη να γυαλίζει παντού, λέγαμε: "Είχε κρύο τη νύχτα" ή "τα λάχανα θα γίνουν με την πάχνη πιο γλυκά· πρέπει να κάνουμε ντολμάδες".

Όταν ερχόταν ο καιρός της ομίχλης, είχα πάντα το νου μου σ' αυτήν. Μέρα τη μέρα περίμενα να με σκεπάσει κι εγώ να χώνομαι αθέατος μέσα της. Θλιβόμουν όμως πολύ, όταν έπεφτε τις καθημερινές, την ώρα που βασανιζόμουν με τα χαρτιά στο γραφείο. Παρακαλούσα να κρατήσει ως το βράδυ, συνήθως όμως γύρω στο μεσημέρι διαλυόταν από έναν ήλιο ιδιαίτερα δυσάρεστο. Μα, καμιά φορά, όταν ξυπνώντας τ' απόγευμα, την ώρα που έλεγα αν θα πάω στο σινεμά ή στο καφενείο, έβλεπα αναπάντεχα απ' το παράθυρο το απέραντο θέαμα της ομίχλης, άλλαζα αμέσως σχέδια και πορείες. Σήκωνα το γιακά της καμπαρντίνας, κατέβαινα με σιγουριά τα σκαλιά κι έφευγα για την παραλία, χωρίς ταλαντεύσεις. Η ομίχλη είναι για να βαδίζεις μέσα σ' αυτήν. Διασχίζεις κάτι που είναι πυκνότερο από αέρας και σε στηρίζει. Αλλά και κάτι ακόμα· ομίχλη χωρίς λιμάνι είναι πράγμα αταίριαστο.

Γ. Ιωάννου – Ομίχλη

Επινοήστε δραστηριότητες σχετικές με τις λέξεις/φράσεις σε bold.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ

4. ΠΟΙΗΜΑΤΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Συλλέξτε, τραγουδήστε, εικονογραφήστε, χορογραφήστε, δραματοποιήστε

*Είσαι ένα κάστρο ψηλό που χαϊδεύει τα ουράνια
είσαι ένα γλέντι ζεστό στων ονείρων τα χάνια
δε σε ξεχνώ.*

*Είσαι η ανάσα της γης ένα βράδυ τ' Απρίλη
είσαι οι χιλιάδες γνωστοί μα κι οι άγνωστοι φίλοι
θα σ' αγαπώ
Θεσσαλονίκη, μικρό πουπουλένιο παλτό.*

Μουσική - στίχοι: Γιώργος Σταυριανός
Ερμηνεία: Παντελής Θεοχαρίδης

*Κάτω από φώτα κόκκινα κοιμάται η Σαλονίκη.
Πριν δέκα χρόνια μεθυσμένη μου 'πες " σ' αγαπώ ".
Αύριο σαν τότε και χωρίς χρυσάφι στο μανίκι,
μάταια θα ψάχνεις το στρατί που πάει για το Dérôt.*

Μουσική : Θ. Μικρούτσικος
Στίχοι: Ν. Καββαδίας
Ερμηνεία: Διάφοροι

*Η Σαλονίκη φόρεσε
το άσπρο της το ρούχο.
Αχ πόλη μου, αχ μάτια μου
με το σεβντά που σου'χω.
Παρέα να τα πίνουμε
η νύχτα δε θα φτάσει
και στην υγειά σου φίλε μου
κι εβίβα σου καρντάση.*

Μουσική : Γ. Κατσαρός
Στίχοι: Πυθαγόρας
Ερμηνεία: Η. Κλωναρίδης

*Θέλω να με πας εκεί που όλα είναι ωραία
και να 'χω πάντοτε παρέα
σου λέω θέλω να με πας
Θεσσαλονίκη με φεγγάρι
όλους τους πόνους μου να'πάρει
να ξημερώσεις στο Βαρδάρη
εκεί για πάντα να με πας*

Μουσική - στίχοι: Π. Παρασκευάς
Ερμηνεία: De Facto

«Προτάσεις δραστηριοτήτων με
χρήση της φωτογραφίας»

ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

1. Ως πηγή άντλησης πληροφοριών (οπτικό ντοκουμέντο)

2. Ως πηγή αποτύπωσης πληροφοριών (φωτογραφία δρόμου και τοπίου)

ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

3. Για σύγκριση του «τότε» και του «τώρα»

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΩΣ ΠΗΓΗ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Όταν χρησιμοποιούμε μια φωτογραφία ως οπτικό ντοκουμέντο, δεν ξεχνούμε ότι είναι δημιούργημα κάποιου ατόμου, που αποτυπώνει τη δική του συγκεκριμένη θέση για την ιστορική, γεωγραφική, πολιτιστική κλπ. θέαση των πραγμάτων, ανάλογα με τις γνώσεις και τις εμπειρίες που φέρει.

Για παράδειγμα, στις δύο φωτογραφίες η θέση, που τοποθετείται ο δάσκαλος, μεταδίδει διαφορετικά μηνύματα ως προς το ρόλο και την εξουσία του δασκάλου στις αρχές του αιώνα μας στο ελληνικό σχολείο.

*Πηγή Φωτογραφιών: Επιμορφωτικό υλικό Σεμιναρίου,
Χαρά Ανδρεάδου*

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΩΣ ΠΗΓΗ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

5 Αυγούστου 1917, η μεγάλη πυρκαγιά της Θεσσαλονίκης:

Ακολουθούμε την παιδαγωγική προσέγγιση και απομονώνουμε τα ιστορικά στοιχεία, που μας ενδιαφέρουν.

Προσοχή:

1. Η λεζάντα στη φωτογραφία δε διασφαλίζει την αξιοπιστία της πληροφορίας, εκτός αν προέρχεται από αξιόπιστη πηγή.

Για παράδειγμα, η φωτογραφία που δείχνει τη μεγάλη φωτιά της Θεσσαλονίκης στις αρχές του αιώνα, διασταυρώνεται εύκολα ως πληροφορία μέσα από π.χ. τη σύγκριση με άλλες φωτογραφίες με το ίδιο θέμα.

Αν η λεζάντα στην ίδια φωτογραφία έγραφε μια διαφορετική ημερομηνία, θα αντιλαμβανόμαστε το λάθος βάση των πληροφοριών σχετικών ιστορικών κειμένων.

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΩΣ ΠΗΓΗ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Γενικά, ο γραπτός λόγος μπορεί να λειτουργήσει

- βοηθητικά, καθοδηγώντας το θεατή
- προσηλυτιστικά, οδηγώντας το θεατή προς μια συγκεκριμένη θέαση
- παραπλανητικά, ώστε να μην αντιληφτεί τα κύρια ή βαθύτερα μηνύματα

ΚΑΙΡΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

Μειωμένη ορατότητα, κοκκινωπό φως, πνιγνή, αλλόκοση ατμόσφαιρα. Τι φταίει και όλο και συχνότερα η χώρα μας θυμίζει το σεντ της ταινίας «Μαντ Μαξ» I, II, III και πάει λέγοντας; Ο επικεφαλής του Διεθνούς Μετεωρολογικού Οργανισμού, Λέοναρντ Μπάρι, ανέλαβε να μας δώσει τα φώτα του και την απάντηση στην ερώτηση «γιατί τα βλέπουμε γύρω μας όλα, όλο και συχνότερα, σκούρα;»...

Βρέχει καμήλες!

Δεν φτάνει η δική μας λάσπη, στέλνει και η Αφρική

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΩΣ ΠΗΓΗ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Για παράδειγμα, σκεφτείτε για λίγο τι ερωτήσεις θα θέτατε στους μαθητές σας για αυτή τη φωτογραφία, εάν τη χρησιμοποιούσατε ως οπτικό γεωγραφικό ή πολιτισμικό ντοκουμέντο.

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΩΣ ΠΗΓΗ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Βλέποντας τη φωτογραφία στο «φυσικό» της περιβάλλον, θα θέτατε τις ίδιες ερωτήσεις με πριν;

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΜΟΥΝΤΙΑΛ

Εξωτισμός, αλλά και σοβαρά προβλήματα. Στιγμιότυπο από τις πρόβες της τελετής έναρξης του Μουντιάλ, η οποία θα γίνει στις αρχές Ιουνίου! Οι Νοτιοαφρικανοί θέλουν να διαμηνύσουν σε όλο τον πλανήτη ότι είναι μία μεγάλη χώρα, η οποία -παρά τα προβλήματά της- επιθυμεί (και δικαιούται) να συμμετάσχει ισότιμα στη διεθνή κοινότητα.

Mundial 2010

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΩΣ ΠΗΓΗ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

2. Οι πληροφορίες που αντλούμε είναι άμεσα συνδεδεμένες με το χρόνο και το χώρο.

Για παράδειγμα, από τη φωτογραφία του Δημοτικού Σχολείου Καναλίων Βόλου (1949), θα ήταν ατόπημα να εξάγουμε το συμπέρασμα ότι στην Ελλάδα την εποχή εκείνη μόνο τα αγόρια πήγαιναν σχολείο και μάλιστα ξυπόλητα.

Για να γενικεύσουμε μια πληροφορία, θα πρέπει να αναζητήσουμε και άλλες πηγές, να διασταυρώσουμε τις σχετικές πληροφορίες και να οδηγηθούμε σε ασφαλή συμπεράσματα.

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΩΣ ΠΗΓΗ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Υπό τις προηγούμενες προϋποθέσεις, η φωτογραφία μπορεί να βοηθήσει στην ιστορική και λαογραφική μελέτη διαφόρων εποχών ενός τόπου και στη σύγκριση αυτών.

1964

1976

1990

2014

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΩΣ ΠΗΓΗ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

- Ακολουθούμε την παιδαγωγική προσέγγιση της φωτογραφίας (cultureedu.gr-Τέχνες-Φωτογραφία-Βοηθητικό υλικό), αντλώντας ιστορικά, γεωγραφικά, πολιτισμικά κλπ. στοιχεία.
- Επιπρόσθετα, συνιστάται η καταγραφή της «ταυτότητας» της φωτογραφίας:
  - Δημιουργός
  - Κάτοχος ή δωρητής ή πηγή
  - Θέμα
  - Τόπος
  - Χρόνος
  - Λεζάντα

Robert Doisneau, *Οι περίεργοι μαθητές*. 1953
Πηγή : http://annagelopoulou.blogspot.gr/2014/01/blog-post_4.html

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Το Μάιο του 1916 καταρρίφτηκε ένα γερμανικό ζέπελιν στην περιοχή της Παλιομάννας. Στην συνέχεια το ζέπελιν μεταφέρθηκε μπροστά στο Λευκό Πύργο, όπου επιδείχθηκε στο κοινό σαν τρόπαιο πολέμου.

Ταυτότητα φωτογραφίας

Είδος: Ασπρόμαυρη φωτογραφία

Πηγή: <https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.10151178027059599&type=1>

Θέμα: Τρόπαιο πολέμου

Τόπος: Θεσσαλονίκη

Χρόνος: Μάιος 1916

Λεζάντα: Το θηρίο μπροστά στον Πύργο

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΔΡΟΜΟΥ

- Η φωτογραφία δρόμου και ο προσωπικός χώρος:
Η φωτογραφία δρόμου απαιτεί κοντινή επαφή με τους ανθρώπους. Για να φωτογραφίζεις από κοντά και με επιτυχία πρέπει να βρίσκεσαι μέσα στην σκηνή, να είσαι μέρος της και όχι ένας μακρινός παρατηρητής.
- Μία ιστορία σε ένα μόνο κάδρο: Μία επιτυχημένη φωτογραφία δρόμου θα πρέπει να έχει κάτι στην σκηνή, το οποίο τράβηξε το ενδιαφέρον του φωτογράφου, ακόμα και αν αυτό δεν είναι εμφανές σε μία πρώτη ανάγνωση. Μία αποτελεσματική φωτογραφία δρόμου μας λέει μία ιστορία σε ένα μόνο κάδρο, και όχι απλά καταγράφοντας τι υπήρχε εκεί σε μια δεδομένη στιγμή και σε ένα δεδομένο χώρο.

*Henri Cartier Bresson
Αθήνα 1953*

Συμβουλές για λήψη φωτογραφιών δρόμου

- Χρησιμοποιήστε έναν ευρυγώνιο φακό και ελάτε κοντά στο θέμα σας. Προσπαθήστε να βάλετε στο κάδρο εκτός από το βασικό θέμα και άλλα πράγματα, τα οποία κρίνετε ότι είναι σημαντικά και υποστηρίζουν το θέμα της φωτογραφίας.
- Προσπαθήστε να κοιτάτε συνεχώς γύρω σας. Αν είστε σε πολυσύχναστο μέρος, ίσως είναι καλύτερα να επιλέξετε ένα σημείο από όπου θα φωτογραφίζετε.
- Η φωτογράφιση ανθρώπων δεν σημαίνει ότι πρόκειται για πορτρέτα. Προσπαθήστε να μην απομονώνετε τα πρόσωπα από το περιβάλλον τους.
- Μην στήνετε τα άτομα που φωτογραφίζετε. Αφήστε τα να συνεχίζουν την δουλειά τους ή ό,τι κάνουν.
- Ακολουθήστε την δράση. Προσπαθήστε να μαντέψετε τις επόμενες κινήσεις και φροντίστε για γρήγορες λήψεις.

Τεχνικές φωτογράφισης

- Μην συμπεριφέρεστε "ύπουλα", και μην παίρνετε μαζί σας μεγάλες φωτογραφικές τσάντες, μία απλή τσάντα στον ώμο είναι αρκετή. Προσπαθήστε να ντύνεστε όπως και οι άνθρωποι που φωτογραφίζετε. Μην κρύβετε την μηχανή σας, ούτε να φωτογραφίζετε κρυφά.

Μία τεχνική είναι, όταν υπάρχει μία κατάσταση η οποία μπορεί να οδηγήσει σε μία καλή φωτογραφία, να πηγαίνετε κοντά στο θέμα για να παρατηρήσετε και να συμμετέχετε και εσείς. Ελέγξτε τις ρυθμίσεις και περιμένετε κρατώντας τη μηχανή μακριά από το πρόσωπο. Μην κρύβετε το γεγονός ότι τραβάτε φωτογραφίες. Όταν αρχίσει μία καλή σκηνή, τότε αρχίστε να τραβάτε. Οι εκφράσεις των ανθρώπων αλλάζουν συνεχώς και οι ευκαιρίες μιας καλής σύνθεσης μπορεί να είναι συνεχόμενες. Η κατάλληλη στιγμή, ειδικά όταν υπάρχουν πολλά άτομα στο κάδρο, είναι ιδιαίτερα δύσκολη υπόθεση. Γι' αυτό συνεχίζετε να τραβάτε καθ' όλη την διάρκεια της σκηνής.

Παραδείγματα φωτογραφιών δρόμου

Ανρί Καρτιέ Μπρεσόν

Ανρί Καρτιέ Μπρεσόν

Ανρί Καρτιέ Μπρεσόν

Φωτογραφικό λεύκωμα δημοτικών σχολείων της Διεύθυνσης ΠΕ Αν. Θεσσαλονίκης, που δημιουργήθηκε στα πλαίσια του Πολιτιστικού Προγράμματος «Κλικ στην πόλη» για τον εορτασμό των 100 χρόνων από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης.

cultureedu.gr-Τέχνες-Φωτογραφία-Εργασίες σχολείων

Συμβουλή για φωτογραφίες δρόμου

Χαμογελάτε, χαμογελάτε συχνά και διασκεδάστε το!

Προσέξτε όμως: Αν κάποιος δεν θέλει να τον φωτογραφίσετε, σεβαστείτε το.

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΩΣ ΠΗΓΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Μπορείτε με τους μαθητές σας να παράγετε οπτικά ντοκουμέντα (φωτογραφίες, λευκώματα, slideshow κ.α.) για τις επόμενες γενιές, αποτυπώνοντας το παρόν του τόπου σας, που θα αποτελεί παρελθόν στο μέλλον.

ΠΡΟΣΟΧΗ: ΕΝΗΜΕΡΩΣΤΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Πριν ξεκινήσετε οποιαδήποτε φωτογράφιση με τους μαθητές σας, ενημερώστε τους γονείς τους για τις προθέσεις σας και τα οφέλη που θα αποκομίσουν οι μαθητές από την εμπλοκή τους στις σχεδιασμένες δράσεις. Περιγράψτε λεπτομερώς τον τρόπο, που θα χρησιμοποιηθούν οι φωτογραφίες.

Εξασφαλίστε τη γραπτή συναίνεσή τους για πιθανή ανάρτηση των φωτογραφιών π.χ. στην ιστοσελίδα του σχολείου ή στην εφημερίδα της τάξης.

Τα πνευματικά δικαιώματα της κάθε φωτογραφίας ανήκουν στον φωτογράφο. Σε περίπτωση, που αυτός είναι ανήλικος, ανήκουν στον κηδεμόνα του (<http://www.opi.gr>).

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ξεκινάμε από τη φωτογράφιση του σχολείου ή της γειτονιάς μας, για να εξασκηθούμε στη λήψη καλών φωτογραφιών (βάση των κανόνων) αλλά και για να μάθουμε να παρατηρούμε. Πριν από τη χρήση της φωτογραφικής μηχανής, μπορούμε να πραγματοποιήσουμε τη δραστηριότητα αυτή με τη χρήση ενός παραλληλόγραμμου χαρτονιού με μια ορθογώνια τρύπα στη μέση. Τα παιδιά πειραματίζονται στην επιλογή του θέματος και του κάδρου (κοντινό, μεσαίο, μακρινό).

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Καθοδηγούμε τους μαθητές μας σε πιθανά θέματα/ομάδα:

- κάτι που έχει ενδιαφέρον σχήμα ή χρώμα
- κάτι που έχει ενδιαφέρουσες γραμμές ή γωνίες
- ένα παράξενο/πρωτότυπο αντικείμενο
- μια ανθρώπινη παρουσία

και σε ένα δεύτερο στάδιο

- κάτι από το παρελθόν
- κάτι που θα μείνει και στο μέλλον
- κάτι από τη φύση που να έχει ενδιαφέρον
- κάτι που να δηλώνει ανθρώπινη παρουσία ή σχέσεις
- ένα στιγμιότυπο δικής τους επιλογής

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Εκτυπώνουμε τις φωτογραφίες ή τις **προβάλλουμε** με τη χρήση Η/Υ και προβολέα στην τάξη. Συζητούμε για τις φωτογραφίες ως προς την επιλογή του θέματος και του κάδρου, καθώς και τα αποτελέσματα της λήψης αυτών. Συγκρίνουμε φωτογραφίες με όμοιο θέμα (η πρόθεση μπορεί να ήταν τελείως διαφορετική)

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

1. Γιατί διάλεξες αυτό/ή το/τη θέμα-κάδρο-γωνία λήψης κλπ. ή
Γιατί πιστεύετε ότι ο/η.... διάλεξε αυτό/ή το/τη θέμα-κάδρο-γωνία λήψης κλπ.
2. Εάν τραβούσατε οι υπόλοιποι αυτή τη φωτογραφία, θα την τραβούσατε με τον ίδιο τρόπο; Τι θα αλλάζατε και γιατί; ή
Η φωτογραφία είναι πάρα πολύ καλή. Τι λέτε κι εσείς; (απαντήσεις σχετικά με κανόνες, π.χ. να ήταν πιο κοντινό το κάδρο, πιο πάνω ο ορίζοντας κλπ.)

ΠΡΟΣΟΧΗ

Δεν αποθαρρύνουμε κανέναν μαθητή - φωτογράφο. Επισημαίνουμε διακριτικά μέσα από τις παραπάνω ερωτήσεις μόνο προτάσεις για βελτίωση στην τεχνική λήψης και όχι στην επιλογή του θέματος.

Επίσης, έχουμε υπόψη μας, ότι οι κανόνες υπάρχουν για να καταπατώνται: Μια φωτογραφία μπορεί να μην πληρεί κάποιους κανόνες αλλά να αρέσει σε όλους. Η καταπάτηση, ωστόσο, προϋποθέτει γνώση.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ/ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ (ΣΕ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ Ή ΜΝΗΜΕΙΟ) ΜΕ ΜΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ

Πριν ξεκινήσουμε την επίσκεψη, προσδιορίζουμε τι χρειαζόμαστε και τι ακριβώς θα κάνουμε. Σε κάθε περίπτωση χρειαζόμαστε μία φωτογραφική μηχανή ανά ομάδα και ανάλογα με την τοποθεσία και την ηλικιακή ομάδα των μαθητών, έναν έως τέσσερις συνοδούς.

1^η ΠΡΟΤΑΣΗ (4-5 Ομάδες)

Η κάθε ομάδα φωτογραφίζει διαφορετικά και εκ των προτέρων προκαθορισμένα θέματα.

Επίσκεψη σε μνημείο: το εξωτερικό, το εσωτερικό, ο περιβάλλοντας χώρος, άνθρωποι, αξιοσημείωτες λεπτομέρειες .

Επίσκεψη σε τοποθεσία, π.χ. στην αγορά: προϊόντα, βιτρίνες, επαγγέλματα, δρόμοι, κίνηση, ανθρώπινες σχέσεις.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ/ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ (ΣΕ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ Ή ΜΝΗΜΕΙΟ) ΜΕ ΜΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ

2^η ΠΡΟΤΑΣΗ (2 ομάδες, η κάθε ομάδα σε ζεύγη):

Η μία ομάδα φωτογραφίζει άψυχα και η άλλη έμψυχα αντικείμενα.

Επίσκεψη σε μνημείο: η πρώτη ομάδα το ίδιο το μνημείο και τον περιβάλλοντα χώρο - η δεύτερη το φρουρό, τον ταμία, το ζητιάνο στην πόρτα, τους μικροπωλητές κ.ά.

Επίσκεψη σε τοποθεσία, π.χ. στην αγορά : η πρώτη ομάδα τα προϊόντα, τις βιτρίνες, τα αυτοκίνητα, τα δέντρα κ.ά. - η δεύτερη ομάδα τους καταστηματάρχες, τους πωλητές, τους πελάτες, τον οδηγό του ταξί, τους παππούδες στο καφενείο, μία γάτα κ.ά.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ/ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ (ΣΕ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ Ή ΜΝΗΜΕΙΟ) ΜΕ ΜΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ

3^η ΠΡΟΤΑΣΗ (ατομικά ή σε ομάδες):

Με την τεχνική της ιδεοθύελλας (καταιγισμός ιδεών) καταγράφονται π.χ. τα προβλήματα του τόπου (ηχορύπανση, έλλειψη χώρων στάθμευσης, υψηλά ποσοστά ανεργίας) ή τα θετικά του σημεία (παραλία, πολλά εστιατόρια, κεντρική πλατεία, φιλόξενοι άνθρωποι). Κάθε μαθητής/τρια ή ομάδα επιλέγει ένα από αυτά και σκηνοθετεί σε σκίτσο πιθανές λήψεις, ορίζοντας το είδος του κάδρου. Για παράδειγμα, η έλλειψη χώρων στάθμευσης θα αναδειχτεί μέσα από τη φωτογράφιση σε μακρινό κάδρο διπλοπαρκρισμένων αυτοκινήτων. Κάθε ένας παρουσιάζει την πρότασή του στην τάξη και δέχεται παρατηρήσεις από τους άλλους.

Η φωτογράφιση, που θα ακολουθήσει, μπορεί να γίνει είτε με επίσκεψη της τάξης σε διάφορα σημεία του τόπου είτε κατ' ιδίαν από τους μαθητές στον ελεύθερό τους χρόνο.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ/ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ (ΣΕ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ Ή ΜΝΗΜΕΙΟ) ΜΕ ΜΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ

4^η ΠΡΟΤΑΣΗ (ατομικά ή σε ομάδες):

Επιλέγουμε ένα θέμα για όλους. Κάθε μαθητής/τρια ή ομάδα αποφασίζει μόνος/η του/της τη χρονική στιγμή που θα τραβήξει μια φωτογραφία.

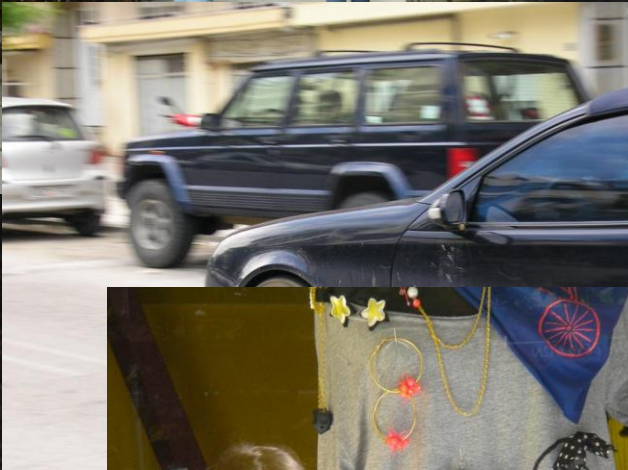
Για παράδειγμα, επιλέγεται ως θέμα το νερό. Καποιος μπορεί να φωτογραφίσει μια βρύση, άλλος μια λακούβα, άλλος τη θάλασσα, άλλος μια ομπρέλα κ.λ.π.

Παραδείγματα θεμάτων, που ενδείκνυνται για αυτήν την πρόταση:

- Ανθρώπινες σχέσεις
- Αξιοπερίεργα – παράξενα
- Χρώματα
- Γραμμές

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ/ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ (ΣΕ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ Ή ΜΝΗΜΕΙΟ) ΜΕ ΜΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ

Μετά από κάθε επίσκεψη δημιουργούμε έντυπα ή ψηφιακά λευκώματα με τις φωτογραφίες που τραβήχτηκαν.

Ζητούμε από τους μαθητές να βάλουν έναν τίτλο – λεζάντα στη φωτογραφία τους ή στη φωτογραφία άλλων συμμαθητών τους (μπορούμε να πραγματοποιήσουμε τη δραστηριότητα αυτή στην ολομέλεια της τάξης). Εάν υπάρχει χρόνος, μπορούν να γράψουν κι ένα μικρό συνοδευτικό κείμενο ή στίχο κάτω από τις φωτογραφίες.

Μπορούμε να αναρτήσουμε τα λευκώματα στην ιστοσελίδα του σχολείου, να τα στείλουμε στο «Παιδιά πάμε Ελλάδα» (<http://schools-go-greece.gr/>), να τα κοινοποιήσουμε στους αρμόδιους φορείς ή στα ΜΜΕ (π.χ. τα προβλήματα της πόλης) κ.ά.

Μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα slideshow ή μια ηλεκτρονική πινακοθήκη και να τα επενδύσουμε ηχητικά με ένα τραγούδι για τον τόπο μας.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΕΡΓΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

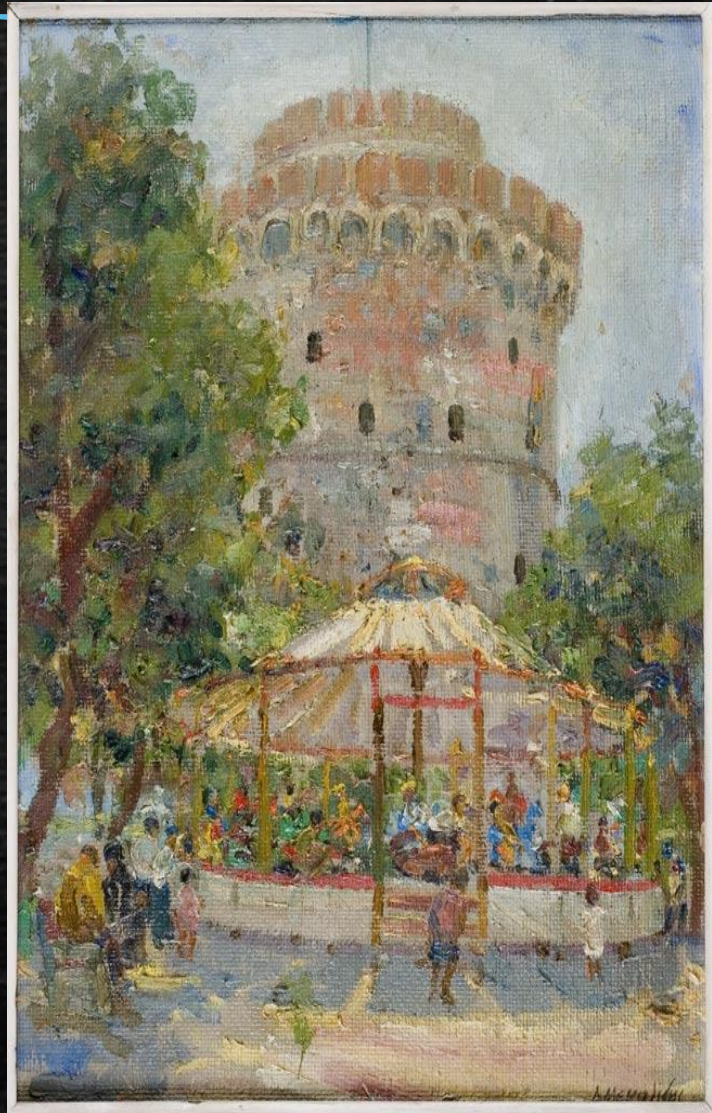

Συνήθως, υπάρχουν τοπικοί αλλά και ξένοι ζωγράφοι, που έχουν εμπνευστεί από τον τόπο μας .

Η σύγκριση μεταξύ ζωγραφικής και φωτογραφίας ή η φωτογράφιση με αφορμή ένα έργο τέχνης ή η εικαστική απόδοση μιας φωτογραφίας, μπορούν να εμπλουτίσουν ένα πρόγραμμα τοπικής ιστορίας.

Πρέπει να παρατηρήσουμε, και αυτό είναι πολύ σημαντικό, ότι ο ζωγράφος ξεκινάει με ένα ορθογώνιο πλαίσιο που είναι κενό και αρχίζει να το γεμίζει με στοιχεία στον βαθμό, την ένταση και την θέση που επιθυμεί.

Αντίθετα, ο φωτογράφος ξεκινάει επίσης με ένα ορθογώνιο πλαίσιο, που είναι όμως πάντα γεμάτο με στοιχεία, χρώμα και φως και η «δουλειά» του είναι να μπορέσει να διαμορφώσει τις συνθήκες ώστε να τονιστούν τα στοιχεία που τον ενδιαφέρουν και παράλληλα να ατονήσουν εκείνα που θεωρεί επουσιώδη ή και ενοχλητικά.

«ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ/ΚΑΙΜΕΝΩΝ/
ΟΔΗΓΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ»

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Εισάγουμε στην τάξη μας **ποικίλα εκπαιδευτικά μέσα** για να δημιουργήσουμε κίνητρα για έρευνα ή/και για συμμετοχή σε όλους τους μαθητές.

Παράδειγμα:

Διαβάζω στην τάξη μου ένα **απόσπασμα από ένα βιβλίο (στο νηπιαγωγείο αλλάζουμε τις δύσκολες φράσεις ή/και το αφηγούμεστε σε πιο απλή γλώσσα):**

«Πολλές δουλειές κλείνονται στα καφενεία. Αν θέλεις να βρεις κάποιον, πηγαίνεις στο καφενείο που συχνάζει, όχι στον τόπο της εργασίας του. Μερικά καφενεία είναι γεμάτα το πρωί, άλλα γεμάτα το απόγευμα και όλα γεμάτα τα βράδια. Οι Θεσσαλονικείς αγαπούν τη σκιά. Κάποια στιγμή το καφενείο είναι γεμάτο. Ο ήλιος έρπει κατά μήκος του πεζοδρομίου, πάνω από το πλήθος των μικρών τραπεζιών. Σταδιακά οι πελάτες πηγαίνουν στα τραπέζια από την άλλη πλευρά του δρόμου και εγκαταλείπουν την πλευρά που χτυπά ο ήλιος. Το γεύμα στο σπίτι δεν προτιμάται. Στους Έλληνες αρέσει να δειπνούν κάτω από τα δέντρα και να τους σερβίρουν από το διπλανό εστιατόριο. Είναι διασκεδαστικοί, εύθυμοι και εγκάρδιοι. Θα τους είχα συμπαθήσει πάρα πολύ, αν δεν είχα την ατυχία να δω τόσους πολλούς να τρώνε. Οι τρόποι τους στο τραπέζι είναι βάρβαροι. Κάνουν θορύβους πάνω από τη σούπα τους, ανακατώνουν το φαγητό τους, γυρίζουν τα δάκτυλα και τα πιρούνια τους προς τα πάνω και καταβροχθίζουν λαχανικά με τα μαχαίρια τους.»

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Με αφορμή αυτό:

1^ο παράδειγμα δραστηριότητας:

Επισκεπτόμαστε ένα σύγχρονο εστιατόριο, π.χ. Fast food και παρατηρούμε, εάν οι τρόποι των Ελλήνων όταν τρώνε είναι «βάρβαροι», εάν αλλάζουν τραπέζι όταν έχει ήλιο, εάν είναι γεμάτο σε ώρα εργασίας κλπ. Καταγράφουμε σε ομάδες (δημοτικό σχολείο) ή ως εκπαιδευτικοί (νηπιαγωγείο) τις παρατηρήσεις μας. Ζωγραφίζουμε, σκιτσάρουμε, φωτογραφίζουμε ή βιντεοσκοπούμε ενδιαφέροντα στιγμιότυπα ή συμβάντα, για να αποτυπώσουμε «οπτικά» τις παρατηρήσεις μας.

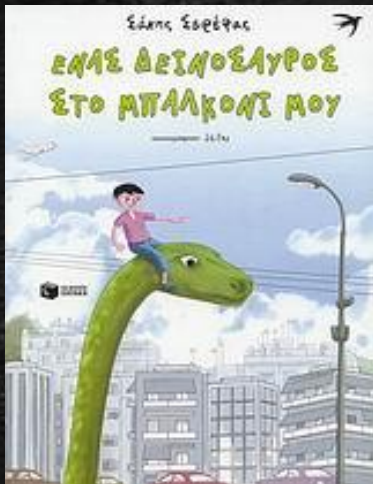

Αναπαριστούν με τη χρήση επιπρόσθετων πληροφοριών ή ντοκουμέντων και **με αυτοσχεδιασμούς** πιθανά συμβάντα ή ιστορίες: Δύο παιδιά, ο Νίκος και η Αντιγόνη, πηγαίνουν ένα μεσημέρι με τους γονείς τους στο Όλυμπος –Νάουσα. Ο Νίκος παραγγέλλει το αγαπημένο του φαγητό, το «μπιντόκ αλ Αμερικέν», αλλά ο σερβιτόρος, με το άσπρο πουκάμισο και το μαύρο παπιγιόν, του λέει ότι έχει τελειώσει. Ο Νίκος θέλει να φύγουν, οι υπόλοιποι όμως όχι. Πώς θα πείσουν τον Νίκο;

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Αφού διαβάσουμε ένα λογοτεχνικό βιβλίο για τον τόπο μας, μπορούμε:

- να το εικονογραφήσουμε εκ νέου με φωτογραφίες που θα βρούμε από το διαδίκτυο, τοπικούς φωτογράφους, ΜΜΕ, προσωπικές συλλογές κ.ά. ή που θα τραβήξουμε
- να επισκεφτούμε τις τοποθεσίες που αναφέρονται σε αυτό και να τις αποτυπώσουμε με τη φωτογραφική μας μηχανή
- να δημιουργήσουμε ένα φωτογραφικό λεύκωμα, με συνοπτικές πληροφορίες για το κάθε μνημείο.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Ανάμεσά μας
χτίστηκαν
πολύ ωραίες
βίλες!

Δε βλέπεις
όμως τι γίνεται
στο βάθος;
Καταραμένη
φτώχεια!

- να δημιουργήσουμε μια φωτοϊστορία για ένα απόσπασμα: 5-8 φωτογραφίες στη σειρά με λεζάντες ή συννεφάκια

Π.χ. «Από το Λευκό Πύργο έως τη βίλα Αλλατίνη, σε πλήρη συνέχεια, στην οποία έχουν διαμορφωθεί και ιδιότυπες «γειτονιές», οι εύποροι Θεσσαλονικείς, Εβραίοι, Έλληνες, Οθωμανοί... χτίζουν κατά μήκος αυτού του άξονα χαρακτηριστικής άνεσης και μορφής κατοικίες, ενώ οι πυρκαγιές και οι εσωτερικές αλλαγές της πόλης (χαράξεις δρόμων, πολιτικές μεταβολές), συσσωρεύουν συνοικισμούς πτωχών στο βάθος αυτής της ζηλευτής εικόνας.»

Π. Θεοδωρίδης – Διήγηση ενός αιώνα

<http://www.agelioforos.gr/files/KAMILALIS/THEOD%2021x21%20low.pdf>

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Εικονογραφούμε ένα ποίημα ή δημιουργούμε ένα εαυτοποίημα για τον τόπο μας...

Παράδειγμα εαυτοποιήματος

ΟΝΟΜΑ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΓΟΝΕΙΣ

ΑΓΑΠΩ

ΝΙΩΘΩ

ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΙ

ΔΙΝΩ

ΦΟΒΑΜΑΙ

ΕΠΙΘΥΜΩ

ΟΝΕΙΡΕΥΟΜΑΙ

ΟΝΟΜΑ

Εγώ, η Θεσσαλονίκη

Με τους επτά τους πύργους μου, μα πρώτο το Λευκό

Με γέννησαν ο Κάσσανδρος και η Θεσσαλονίκη

Λατρεύω τα κουλούρια μου και το καλό φαγητό

Νιώθω ανάλαφρη πολύ, όταν φυσά Βαρδάρης

Χρειάζομαι ένα μετρό για να αποσυμφορηθώ

Δίνω τους καλλιτέχνες μου να τους γνωρίσουν κι άλλοι

Φοβάμαι μην ξανακαώ και μην ξανασειστώ

Επιθυμώ να πάρει ο ΠΑΟΚ το κύπελλο και πάλι

Να βλέπουν όλοι οι κάτοικοι το μέλλον τους λαμπρό

Εγώ, η Θεσσαλονίκη

και το εικονογραφούμε κατά στίχο

Εγώ, η Θεσσαλονίκη

Με τους επτά τους πύργους μου, μα πρώτο το Λευκό

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

- Βρίσκουμε οδηγούς για τον τόπο μας ή/και δημιουργούμε οδηγό για την πόλη, το χωριό ή τη γειτονιά μας.
- Σχολιάζουμε τις φωτογραφίες που εμπεριέχουν και τραβάμε νέες φωτογραφίες για το δικό μας οδηγό.
- «Εικονογραφούμε» εκ νέου το εξώφυλλο των οδηγών ή του δικού μας οδηγού με τη χρήση κάποιας αντιπροσωπευτικής φωτογραφίας. Η νέα εικονογράφιση ενός υπάρχοντος οδηγού, μπορεί να δημιουργήσει την ανάγκη παραγωγής ενός νέου, π.χ. με χαρακτηριστικά προϊόντα διατροφής .

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΒΙΒΛΙΟΥ - ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΟΣ

....Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης – Ε΄τάξη
Εκπαιδευτικός: .....

Θεσσαλονίκη

Εγώ, η Θεσσαλονίκη
Με τους επτά τους πύργους μου, μα πρώτο το Λευκό
Με γέννησαν ο Κάσσανδρος και η Θεσσαλονίκη
Λατρεύω τα κουλούρια μου και το καλό φαγητό
Νιώθω ανάλαφρη πολύ, όταν φυσά Βαρδάρης
Χρειάζομαι ένα μετρό για να αποσυμφορηθώ
Δίνω τους καλλιτέχνες μου να τους γνωρίσουν κι άλλοι
Φοβάμαι μην ξανακαώ και μην ξανασειστώ
Επιθυμώ να πάρει ο ΠΑΟΚ το κύπελλο και πάλι
Να βλέπουν όλοι οι κάτοικοι το μέλλον τους λαμπρό
Εγώ, η Νύμφη του Βορρά,
Εγώ, η Θεσσαλονίκη

Ιωάννης Δερβέζης

Βαρδάρης

Έρχεται από το Βορρά
Φυσάει πολύ δυνατά
Το Θερμαϊκό ταραίζει
και στον Όλυμπο αράζει.

Μαρία Χιώτη

Ο ΔΕΙΝΟΣΑΥΡΟΣ ΣΤΟ ΤΣΙΝΑΡΙ

ΠΡΑΞΗ Α΄:

Την ώρα που η αφηγήτρια μιλά, 3 τουρίστες περνούν: φωτογραφίζονται, χαζεύουν τα δρομάκια και προσανατολίζονται με ένα χάρτη.

Αφηγητής Α:

Μια από τις ιστορικότερες γειτονιές της Θεσσαλονίκης είναι το Τσινάρι. Καλντερίμια, εγκαταλελειμμένα σπίτια και μυρωδιά από ξυλόσομπα συνθέτουν ένα σκηνικό, που ξυπνάει μνήμες από άλλες εποχές. Και πιο συγκεκριμένα, από το 1885, τότε που άνοιξε για πρώτη φορά το καφενείο Τσινάρι από έναν Τούρκο, τον Κιοσσέ. Τον επόμενο αιώνα, με τον ξεριζωμό της Σμύρνης και την ανταλλαγή των πληθυσμών, στη συνοικία της Άνω Πόλης εγκαθίστανται Έλληνες ιδιοκτήτες. Και από καφενές μετατρέπεται σε παραδοσιακό ...

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Δεν απαιτείται από τον/την εκπαιδευτικό να είναι επαγγελματίας φωτογράφος για να χρησιμοποιήσει τη φωτογραφία ως εκπαιδευτικό εργαλείο στην τάξη και ειδικότερα στην προσέγγιση της τοπικής ιστορίας. Στόχος είναι ο εμπλουτισμός της εκπαιδευτικής πράξης με ένα μέσο, που είναι πολύ οικείο στα παιδιά και το οποίο θα τα βοηθήσει να μάθουν

- να παρατηρούν, να επιλέγουν, να αποφασίζουν και να δημιουργούν
- να αντλούν πληροφορίες από οπτικά ντοκουμέντα και να αποτυπώνουν τα ίδια τη σύγχρονη ιστορία του τόπου τους
- να προσλαμβάνουν με κριτικό και όχι παθητικό τρόπο τις εικόνες, που τους περιβάλλουν, αντιλαμβανόμενα την υποκειμενική ματιά του δημιουργού και τα αποπροσανατολιστικά μηνύματα, που μπορεί να μεταδίδουν είτε μόνες τους είτε με τη βοήθεια του πλαισίου τους (χώρος φιλοξενίας, κείμενα, απόσπασμα φωτογραφίας κ.λ.π.).

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

Ο κινηματογράφος συγκαταλέγεται στις ιστορικές πηγές.

Μεταξύ άλλων

- μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως τεκμήριο του πολιτισμικού και κοινωνικού παρελθόντος, καθώς μαρτυρά πολλαπλά στοιχεία για την περίοδο, στην οποία δημιουργείται.
- διατηρεί τη ζωντάνια του απαθανατιζόμενου αντικειμένου και αποδίδει πολύπλευρα την εποχή στην οποία αναφέρεται.

«Ξυπόλυτο τάγμα» (1954) του Γκρεγκ Τάλλας

Φτιάχτηκε με επιτόπια υλικά, που με τη σειρά τους λειτούργησαν μαγικά πάνω στο νεγκατίφ (η κινηματογράφηση μιας γυμνής παιδικής πατούσας στο χώμα, μια ριπή ούρου πάνω σε μια μέδουσα στην παραλία, οι σκληρές φωτοσκιάσεις στα βυζαντινά χαλάσματα της Άνω Πόλης) ...

Σ. Σερέφας

«Στην Αθήνα μπορείς να κινηματογραφήσεις μονάχα από τις 8 το πρωί έως τις 2 το μεσημέρι, γιατί την υπόλοιπη μέρα υπάρχει μια ροζ απόχρωση στην ατμόσφαιρα. Στη Θεσσαλονίκη δεν είχα κανένα πρόβλημα ούτε με το φως, ούτε με τον ήλιο, ήταν πολύ καλό το φως της, πολύ καθαρό. [...] Όταν τελείωσαν τα γυρίσματα, πήρα το αρνητικό και πήγα στην Αμερική. Πριν αρχίσουμε την επεξεργασία του, έπρεπε πρώτα να το καθαρίσουμε επειδή κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων είχε βρωμίσει από τη σκόνη που είχε τρυπώσει στο σασί της μηχανής μέσα από τις χαραμάδες, καθώς η Θεσσαλονίκη την εποχή εκείνη είχε πολλούς χωματόδρομους.»

Γκρεγκ Τάλλας

ΚΑΦΕΝΕΔΑΚΙ ΑΛΑΣΚΑ - ΚΕΦΑΛΑΡΙ

- «Ψεύτρα» με το Γιώργο Πάντζα, την Αλίκη Βουγιουκλάκη και τον Κώστα Βουτσά.
- «Κορίτσια για Φίλημα» με τη Μάρθα Καραγιάννη και τον Αντρέα Ντούζο
- «Μερικοί το προτιμούν Κρύο» με τη Χλόη Λιάσκου και τον Κώστα Βουτσά
- «Δεσποινίς Διευθυντής» με την Τζένη Καρέζη
- «Βουλευτίνα» με την Ρένα Βλαχοπούλου
- «Βίλα τον Οργίων» με τον Λάμπρο Κωνσταντάρα.

ΤΟ ΚΑΦΕΝΕΔΑΚΙ ΣΗΜΕΡΑ

<http://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/755906/pos-einai-simera-meri-pou-guristikan-ellinikes-tainies>

Ταινία: Η Καφετζού - Διερεύνηση ασχολιών και αρχών

<https://www.youtube.com/watch?v=FMiYgjsM5mM>

Απόσπασμα: Τα 10'-20' πρώτα λεπτά της ταινίας.

1. Ποια ήταν η δουλειά του καφετζή και ποια της καφετζούς πριν από πενήντα χρόνια; Σήμερα υπάρχουν καφετζήδες και καφετζούδες; Αν ναι, υπάρχουν διαφορές από τότε;
2. Ο καφετζής εκτελούσε και χρέη οδοντίατρου. Σήμερα συμβαίνει αυτό; Γιατί;
3. Ποια άλλα επαγγέλματα εντοπίσατε στην ταινία; Ποια από αυτά υπάρχουν σήμερα; Ετοιμάστε ένα μικρό αυτοσχεδιασμό με έναν καφετζή, μια καφετζού, έναν πελάτη κι ένα σοφέρ, αφού πρώτα επιλέξετε ένα έως δυο χαρακτηριστικό/ά για κάθε ρόλο, π.χ. νευρικός/η, ευγενικός/ή, ειρωνικός/ή, κουτσομπόλης/α
4. Γιατί η Καίτη έφυγε από το σπίτι; Γιατί δε συζήτησε το πρόβλημα που είχε με τους γονείς της; Εάν η Καίτη ζούσε στη σημερινή εποχή, θα αντιμετώπιζε το ίδιο πρόβλημα; Γιατί;

«Εκπαιδευτικό υλικό»

<http://followodysseus.gr>

Εκπαιδευτική πύλη

της Διεύθυνσης Μουσείων του ΥΠ.ΠΟ.Α.

Ο ταξιδευτής Οδυσσέας θα σας οδηγήσει σε ένα συναρπαστικό ταξίδι στον ελληνικό πολιτισμό από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Καλεί για συνταξιδιώτες του μαθητές, εκπαιδευτικούς και όσους ενδιαφέρονται να μάθουν για την πολιτιστική μας κληρονομιά με πρωτότυπο και ψυχαγωγικό τρόπο.

Εκπαιδευτικός φάκελος: ΔιαΒΑΖΟΥΜΕ την πόλη

Διεύθυνση Μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού
Εκπαιδευτικός φάκελος «ΔιαΒΑΖΟΥΜΕ την πόλη.
Διαδρομές στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη»

Διανέμεται από το Τμήμα Πολιτιστικών Θεμάτων
1 φάκελος για το αρχείο κάθε Δημοτικού Σχολείου

Σκοπός: Η ενίσχυση της διδασκαλίας της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα και έξω από την σχολική τάξη.

Το υλικό του φακέλου μπορεί να αξιοποιηθεί και από Νηπιαγωγεία ως οπτικό, κυρίως, υλικό. Οι εκπαιδευτικοί, που θα εκπονήσουν δραστηριότητες για τον εκπαιδευτικό φάκελο, εάν επιθυμούν, μπορούν να τις αποστείλουν για ανάρτηση στην ιστοσελίδα στο terzitanou@sch.gr.

<http://followodysseus.gr/el-gr/%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%AC%CE%B6%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B7%CE%BD%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7.aspx>

Περιεχόμενο:

1. **"Αλφαβητάρι"** πολεοδομικών και αρχιτεκτονικών όρων. Τεύχος.
2. **"Οι πόλεις αφηγούνται την ιστορία τους". Ενημερωτικό τευχίδιο για την δημιουργία και εξέλιξη των πόλεων.**
3. **"Μια συναρπαστική περιπέτεια μέσα στο χρόνο. Η πολεοδομική εξέλιξη της Αθήνας από την πρώτη κατοίκηση ως τις μέρες μας". Ενημερωτικό τεύχος.**
4. **"Ξετυλίγοντας το νήμα του χρόνου. Η πολεοδομική εξέλιξη της Θεσσαλονίκης από την πρώτη κατοίκηση ως τις μέρες μας". Ενημερωτικό τεύχος.**
5. **"Οι πόλεις της ουτοπίας"** (τίτλος εργασίας). Ενημερωτικό τευχίδιο με θεωρητικές προσεγγίσεις της ιδανικής πόλης.
6. **Έξι πολύπτυχα με τις προτεινόμενες εκπ/κες διαδρομές στην Αθήνα και ισάριθμα πολύπτυχα για τις αντίστοιχες διαδρομές στη Θεσ/κη όλα συνοδευόμενα από σχετικά φύλλα εργασίας.**
7. **Καρτέλες με την ταυτότητα των μνημείων**
8. **Εκπαιδευτικό υλικό για ΑΜΕΑ**

<http://followodysseus.gr/el-gr/%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%AC%CE%B6%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B7%CE%BD%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7.aspx>

Τι τύπος ταξιδιώτη είσαι; - Διαδραστικό παιχνίδι , στο οποίο τα παιδιά ταξιδεύουν στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη, απαντούν σε ερωτήσεις για επιλεγμένα μνημεία και κερδίζουν πόντους

<http://www.makebelieve.gr/mb/projects/taxidiotis/>

Με το σχολείο μου στην Αθήνα – Επτά μικρές ταινίες

[http://followodysseus.gr/el-](http://followodysseus.gr/el-gr/%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%AC%CE%B6%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B7%CE%BD%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7/%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%BF%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1.aspx)

[gr/%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%AC%CE%B6%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B7%CE%BD%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7/%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%BF%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1.aspx](http://followodysseus.gr/el-gr/%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%AC%CE%B6%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B7%CE%BD%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7/%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%BF%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1.aspx)

Εκπαιδευτικός φάκελος: 9 πόλεις αφηγούνται
<http://followodyseus.gr/e1-gr/%CE%B5%CE%BD%CE%BD%CE%AD%CE%B1%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%82.aspx>

<http://followodyseus.gr/e1-gr/%CE%B5%CE%BD%CE%BD%CE%AD%CE%B1%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%82.aspx>

Διδυμότητα

Κέρκυρα

Ιωάννινα

Βόλος

Πάτρα

Ναύπλιο

Χίος

Ζάκρος

Ηράκλειο

Εκπαιδευτικός φάκελος: Αρχαίο Θέατρο στον κύκλο του χρόνου

<http://ancienttheater.culture.gr/el/>

- Ένα ταξίδι στα αρχαία θέατρα και ωδεία του κόσμου – Έντυπο με πληροφορίες
- Από τη διονυσιακή λατρεία στη θεατρική πράξη – Έντυπο με πληροφορίες και προτάσεις διαχείρισης και αξιοποίησής του στις Β'-ΣΤ' τάξεις
- Αριστοκλής, ένας υπηρέτης του Διονύσου – κόμικ
- Ακολουθήσέ με ... 27 έντυπα με υλικό για ισάριθμα αρχαία θέατρα και ωδεία
- cd με: τα προαναφερθέντα έντυπα ψηφιακά, την αναβίωση του αρχαίου δράματος στην Ελλάδα, τις Όρνιθες του Αριστοφάνη με σχετικό υλικό, 24 γράμματα για μια παράσταση της αρχαιότητας, την εξέλιξη του θεατρικού οικοδομήματος στην αρχαιότητα, το βιβλίο «Οι ευτυχίες του Ευτύχιου» για Νηπιαγωγεία και τις μικρές τάξεις του Δημοτικού και τέλος, προτάσεις δραστηριοτήτων για την υλοποίηση ενός πολιτιστικού προγράμματος για το αρχαίο θέατρο.
- Στην ιστοσελίδα υπάρχουν και 4 διαδραστικά παιχνίδια.

Υιοθετώ ένα αρχαίο θέατρο ή ένα μνημείο

Κίνηση Πολιτών «Διάζωμα»

«Υιοθεσία αρχαίων θεάτρων. Μαθητές ξεναγούν μαθητές στα αρχαία θέατρα»

Η δράση υλοποιείται σε συνεργασία με τους Υπεύθυνους Πολιτιστικών Θεμάτων των οικείων Διευθύνσεων Εκπαίδευσης.

Έγκριση Υπουργείου, περιγραφή της δράσης, κατάλογος θεάτρων και δήλωση στην Υπεύθυνη Πολιτιστικών Θεμάτων στις Ανακοινώσεις Πολιτιστικών Θεμάτων

<http://tinyurl.com/paqq7vc>

Στόχος της δράσης είναι να ενθαρρύνει τους μαθητές να γνωρίσουν, να αγκαλιάσουν και να προστατεύσουν τα αρχαία θέατρα.

Υιοθετώ ένα αρχαίο θέατρο ή ένα μνημείο

Περιλαμβάνει την υιοθεσία ενός αρχαίου θεάτρου, τη συγκέντρωση και επεξεργασία πληροφοριών γι' αυτό, την ξενάγηση στο χώρο από τους μαθητές, παραγωγή οπτικοακουστικού ή άλλου υλικού.

www.diazoma.gr

- Αρχαία θέατρα
- eΒιβλιοθήκη
- Υιοθετήστε ένα αρχαίο θέατρο
- Πρόοδος εργασιών
- Στοιχεία εφορειών αρχαιοτήτων

Προτεινόμενα Θέατρα Κ. Μακεδονίας

Ωδείο Θεσσαλονίκης, Θέατρο-Στάδιο Θεσσαλονίκης

Θέατρο Βεργίνας

Θέατρο Δίου, Ρωμαϊκό θέατρο Δίου, Ρωμαϊκό Ωδείο Δίου

Υιοθετώ ένα αρχαίο θέατρο ή ένα μνημείο

Περιλαμβάνει την υιοθεσία ενός αρχαίου θεάτρου, τη συγκέντρωση και επεξεργασία πληροφοριών γι' αυτό, την ξενάγηση στο χώρο από τους μαθητές, παραγωγή οπτικοακουστικού ή άλλου υλικού.

www.diazoma.gr

- Αρχαία θέατρα
- eΒιβλιοθήκη
- Υιοθετήστε ένα αρχαίο θέατρο
- Πρόοδος εργασιών
- Στοιχεία εφορειών αρχαιοτήτων

Προτεινόμενα Θέατρα Κ. Μακεδονίας

Ωδείο Θεσσαλονίκης, Θέατρο-Στάδιο Θεσσαλονίκης

Θέατρο Βεργίνας

Θέατρο Δίου, Ρωμαϊκό θέατρο Δίου, Ρωμαϊκό Ωδείο Δίου

«Ενδεικτικά εκπαιδευτικά προγράμματα»

ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

<http://www.mbp.gr/edu/ekpaideytika-programmata/1.3/ekpaideytika-programmata-mbp>

Παίζουμε ανασκαφή

Γνωρίζω τις βυζαντινές εικόνες

Όψεις της καθημερινής ζωής στην παλαιοχριστιανική εποχή

Ανακαλύπτοντας το παρελθόν

Το βυζαντινό κάστρο

Αλλοτινά και τωρινά πρόσωπα του χρόνου

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

<http://www.amth.gr/el/ekpaidefsi/ilopiisi-me-diki-sas-epimeleia>

Α' και Β' Δημοτικού, Τετάρτη.

Η ζωή στην αρχαία Μακεδονία – Δευτέρα, Τετάρτη και Παρασκευή
(Δ' - Στ' Δημοτικού)

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ

<http://www.mbp.gr/edu/ekpaideytika-programmata/1.3/ekpaideytika-programmata-mbp>

Θεσσαλονίκη: Μεταμορφώσεις μιας πόλης

Σας ευχαριστώ

και

σας εύχομαι κάθε επιτυχία στο έργο σας

Χαρίκλεια Τερζητάνου
Δασκάλα, Υπεύθυνη Πολιτιστικών Θεμάτων ΠΕ